

Müzik Öğretmenlerinin Bakış Açısından Pandemi Döneminde Online Eğitim

Online Education from the Views of Music Teachers during the Pandemic Period

Şefika TOPALAK*

Öz: Bu araştırma, müzik öğretmenlerinin pandemi dönemi online eğitim ortamlarına yönelik görüşlerinin ne yönde olduğunu incelemek ve online eğitim sürecinde yaşadıkları eğitimin görünümünü belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması prensipleri ile yürütülmüştür. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiş ve on iki katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığı ile elde edilmiş ve içerik analizine tabi tutularak sonuçlandırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların teknolojik yönden yürütülen programdan kaynaklanan senkron hataları, cihazlara ulaşma, alt yapı ve internet erişiminde tüm eğitim paydaşlarının sorun yaşadığı, öğrencilerin derslere katılımının çok az olduğu, öğrenmeyi ölçmede eksiklik hissettikleri, uygulamaya yönelik konuları derslerine katamadıkları, ancak teknolojik becerilerinin arttığını, dijital içerikleri öğrenme etkinliklerine katmada gelişme hissettikleri, gelecekte online eğitimin olacağını düşündükleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre internet alt yapılarının güçlendirilmesi, ihtiyaç sahibi öğrencilerin ve öğretmenlerin belirlenerek cihaz desteğinin sağlanması, öğretmenlere konu ile ilgili hizmet içi kurslar düzenlenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, online eğitim, COVID-19, pandemi.

Abstract: This research was conducted to examine the views of music teachers towards online education environments during the pandemic period and to determine the appearance of the education they experienced in the online education process. The research was carried out with the principles of case study, which is one of the qualitative research designs. The study group was determined by maximum diversity sampling as one of the purposeful sampling methods, and was carried out with twelve participants. The data was collected through semi-structured interview questions and concluded by content analysis. According to the results of the research, it was realized that the participants have synchronous errors in terms of technology caused by the program carried out, all education stakeholders had problems in accessing devices, infrastructure, and internet access, and the students' participation in the lessons are very low. Besides, it was observed that technological skills of teachers had increased, teachers felt improvement in incorporating digital content into learning activities, and they thought that online education will be continue in the future. Within the scope of research results, strengthening internet infrastructure, identifying students and teachers in need, providing device support, and organizing in-service courses for teachers on the subject were recommended.

Keywords: Music education, online education, COVID-19, pandemic.

Giriş

Bilindiği gibi dünya her yönü ile COVID-19 pandemisinin etkilerini yaşamaktadır. Pandemi kavramı bu salgın ile hayatlarımıza girmiş ve yaşantımızda büyük değişimlere neden olmuştur. Çok kısa bir sürede tüm ülkelere yayılmış ve olan COVID-19 yaşamın her aşamasında önlemler alınmasına neden olurken, eğitim-öğretim faaliyetleri de bu etkilerden nasibini almıştır. Dünyanın pek çok ülkesi gibi Türkiye’de de eğitim-öğretim faaliyetlerinin yüzyüze devam edemeyeceğine karar verilerek 11 Mart 2020’de tüm eğitim kademelerinde eğitime ara verilmiş ve yüzyüze eğitim yerini uzaktan eğitim uygulamalarına bırakmıştır. Uzaktan eğitim, planlı bir öğrenme-öğretme ortamında (Hark Söylemez, 2020) eğitici ve öğrencilerin farklı zaman ve mekanlarda yer alabildiği, bilgi teknolojilerinden ve dijital içeriklerden aktif yararlanıldığı çevrimiçi ve çevrimdışı bir sistem olarak tanımlanabilir (Özdoğan ve Berkant, 2020).

*Sorumlu yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Trabzon-Türkiye. ORCID: 0000-0002-8626-5194, e-posta: sefikat@trabzon.edu.tr

Teknolojideki gelişmelerle birlikte çevrimiçi teknolojiler giderek hem uzaktan, hem de yüz yüze eğitim ortamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (DeNeui ve Dodge, 2006). Nitekim Türkiye’de de uzaktan eğitim uygulamalarına hazırlık olarak 2011 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı tarafından FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesi uygulamaya konmuştur. Bu proje, eğitim ve fırsat eşitliğini sağlamak ve okullardaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edecek şekilde derslerde daha etkin kullanımı için başlatılmış bir projedir (MEB, 2021). Ayrıca, FATİH projesi kapsamında eğitsel e-içeriklerin sağlanması amacı ile oluşturulan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu geliştirilmiş ve MEB bünyesindeki okulların hizmetine sunulmuştur. “Bu platformun temel amacı, teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamaktır” (Acar, Peker ve Küçükgençay, 2020, s. 902). Bu noktada, yaşanan pandemi dönemi uzaktan eğitim uygulamalarının ve eğitimde teknolojik hazırlıkların önemini ve gerekliliğini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Eğitim sürecinin tüm paydaşları yönünden zorlukları beraberinde getiren pandemi döneminde eğitim öğretim etkinlikleri hem EBA TV üzerinden asenkron içeriklerle hem de EBA sistemi üzerinden Zoom vb. programlar aracılığı ile online şekilde ve senkron olarak yürütülmektedir. Bu sayede eğitim çağındaki çocuk ve gençler, bu zorlu süreçte eğitimlerine ara vermeden devam edebilmektedirler (Pinar ve Döner Akgül, 2020). Bu online eğitim sürecinde başarılı uygulama örneklerinin görülmesine karşın sürecin beklenmedik bir şekilde gelişmiş olması bir takım sorun ve aksiliklere neden olmuştur (Yıldız, 2020). Eğitim etkinliklerinin önemli bir alanı olan müzik eğitimi de bu süreçte diğer dersler gibi online olarak sürdürülmüştür. Pandemi süreci ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, müzik öğretmenlerinin bu süreçteki eğitim etkinliklerine ilişkin algı ve düşüncelerinin yer aldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte, müzik öğretmenlerinin bu süreçte edindikleri deneyime yönelik algılarının bundan sonraki eğitim yaşantılarının seyrine etki edeceği düşünülmektedir. Bu bakış açısıyla bu çalışmada, müzik öğretmenlerinin pandemi dönemi online eğitim ortamlarına yönelik düşünce ve algılarını incelemek ve online eğitim sürecinde deneyimledikleri eğitimin görünümünü belirlemek amaçlanmaktadır.

Yöntem

Müzik öğretmenlerinin pandemi dönemi online eğitim ortamlarına yönelik düşünce ve algılarının ne yönde olduğunu incelemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması prensipleri ile yürütülmüştür. Durum çalışması, “bir duruma ilişkin ortam, bireyler ya da süreçler gibi etkenlerin bütüncül bir yaklaşımla araştırıldığı ve bu durumdan ne derece etkilenip durumu ne ölçüde etkilediklerine odaklanan bir çalışma biçimidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 83).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Bu yolla gerçekleştirilen bir araştırma farklı yollar kullanılarak yapılacak araştırmalara göre daha zengin sonuçlara ulaşmayı sağlayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda araştırmanın belirlenmiş olan çalışma grubu Bitlis, Gaziantep, Giresun, Isparta, İstanbul, Rize, Malatya ve Şırnak illerinden birer katılımcı, Trabzon ve Bayburt illerinden ise ikişer katılımcı olmak üzere toplam 12 katılımcıdan oluşmaktadır. Tablo 1’de çalışma grubuna ilişkin cinsiyet dağılımları görülmektedir. Tablo 1 verilerine göre araştırmaya katılan öğretmenlerin sekizi kadın, dördü ise erkektir.

Tablo 1

Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Katılımcılar
Kadın	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
Erkek	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8

Veri toplama araçları

Araştırmanın verilerini toplamak amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Bu soruların hazırlanmasında Sarı ve Nayır (2020)'ın "Pandemi Dönemi Eğitim: Sorunlar ve Fırsatlar" çalışmasında yer alan UNESCO, OECD ve Dünya Bankası pandemi dönemi raporları odağında oluşturulan temalardan yararlanılmıştır. Sözü edilen yazarlardan gerekli izinlerin alınmasının ardından, hazırlanmış olan bu sorulara ek olarak araştırmacı tarafından hazırlanan pandemi süreci müzik eğitimi özel alanına uygun sorular eklenerek 29 maddelik yarı yapılandırılmış görüşme soruları oluşturulmuştur. Görüşme sorularının geçerlik çalışması için çalışma grubuna dahil edilmeyen bir müzik öğretmeni ile görüşme soruları uygulanarak araştırmanın pilot çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın kapsam geçerliğini sağlamak amacı ile elde edilen bulgular başka bir araştırmacı ile birlikte incelenmiş ve görüş ayrılığının yaşandığı maddeler tartışılarak uzlaşma sağlanmıştır. Güvenirliği sağlamak amacı ile Miles ve Huberman'ın (1994) tarafından önerilen formül [$\text{Görüş birliği}/(\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}) \times 100$] ile hesaplanan görüş birliği %92 olarak belirlenmiştir.

İşlem

Verilerin toplanabilmesi için Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Etik Kurulundan 81614018-000-E.564 sayılı yazı ile etik kurul izni alınmıştır. Veriler 2021 yılı Ocak ayı içerisinde toplanmıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenler ile yapılan görüşmeler telefonla ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin başında katılımcılara ses kaydının yapılacağı bilgisi ayrıca verilmiş ve izinleri istenmiştir. Katılımcıların onaylarının ardından görüşme sorularına geçilmiş ve sohbet tarzında ilerlenerek görüşmeler tamamlanmıştır. Her bir görüşme ortalama 45 dakika sürmüştür, katılımcıların konu ile ilgili olarak düşüncelerini ifade edebilmelerine olanak tanınmıştır. Yarı yapılandırılmış 29 sorudan oluşan öğretmen görüşme soruları aracılığı ile müzik öğretmenlerinin pandemi dönemi online eğitim ortamlarına yönelik düşünce ve algılarının ne yönde olduğuna ilişkin detaylı bilgilere ulaşılmış ve katılımcıların konu ile ilgili bakış açısı, görüş ve deneyimleri en iyi şekilde belirlenmeye çalışılmıştır.

Verilerin analizi

Verilerin analizi içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi yapılırken görüşme dökümleri önce yazıya dökülmüş ve her bir katılımcı dökümüne sayı verilerek kodlanmıştır. Ardından tüm görüşmeler tek tek ayrıntılı bir şekilde defalarca okunmuştur. Çünkü nitel bir çalışmanın güvenilirliği araştırmanın mümkün olan en detaylı şekilde okuyuculara aktarılması ile mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Okumaların ardından her bir soruya ilişkin tüm görüşme dökümlerinden alınan yanıtlar ilgili sorunun altına yığılmış, bölümlere ayrılan görüşme dökümleri araştırmanın amacı ve görüşme soruları çerçevesinde kavramsallaştırılarak tema, alt tema ve gerekli durumlarda kodlara ayrılmış ve tablolaştırılmıştır. Bunun yanı sıra her bir tablonun altında tema, alt tema ve kodları oluşturan görüşme dökümlerinde yer alan katılımcı görüşleri ile bulgular desteklenmiş ve yorumlanmıştır. Son olarak tüm veriler alanda uzman iki akademisyenin görüşüne sunulmuş, tema ve alt temalar ile görüşme dökümlerinin uyumlarına ilişkin görüşleri alınmıştır. Uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli görülen düzeltmeler için elde edilen veriler bir kez daha detaylı olarak okunmuş ve çalışmaya son hali verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında katılımcıların görüşlerinden elde edilen bulgular, online eğitim sürecine ilişkin yaşanan sorunlar ve oluşan fırsatlar yönünden incelenmiş ve iki alt başlık şeklinde sunulmuştur.

Yaşanan sorunlar yönünden online eğitim sürecine ilişkin bulgular

Analiz sonucunda elde edilen ilk tema olan "teknolojik sorunlar" temasının alt temaları ve kodları Tablo 2'de görülmektedir. İlk alt tema olan teknolojik yetersizlikler alt temasının kodu olarak belirlenen senkron hatalarına ilişkin on iki katılımcının da görüş belirttiği tespit

edilmiştir. Örneğin katılımcılar, “Ses senkronizasyonu çok fazla kötü. Sizin öğrenci ile aynı anda bir şey yapmanızı mümkün kılmıyor. Yani uygulamalı etkinlikleri dediğimiz seslendirme etkinliklerini Zoom programı üzerinden sağlıklı bir şekilde yürütmeniz olanaksız (Ö7)”, “Beraber şarkı söyleyemiyoruz. Aynı anda söylenemiyor (Ö11)”, “...Benim şarkıyı söyleyip sonra sınıfa tekrar ettirme şansım olmuyor. Sesler üst üste biniyor (Ö12)” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Tablo 2

Katılımcıların Teknoloji İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	Kodlar	İfade eden katılımcılar
Teknolojik sorunlar	Teknolojik	Senkron Hataları	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Yetersizlikler		
	Teknolojiye	Cihazlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12
	Ulaşamama	Alt Yapı Sorunları	Ö2, Ö7, Ö12

Bir diğer alt tema olan teknolojiye ulaşamama alt temasını oluşturan kodlardan ilki cihazlar ile ilgilidir. Bu kodun oluşmasında yer alan görüşme dökümü örnekleri ise şu şekildedir:

“Çocukta tablet telefon yok... Dağıtılan tabletler o açıdan da yeterli olmadı bir çocuk derse girebiliyorsa diğerleri giremedi. Dersleri çakışan kardeşler dersleri kaçırdılar ya da aralarında ders paylaşmak zorunda kaldılar” (Ö2).

“Doğuda çalışıyorum ben. Burada ailelerin çok çocukları var. Çoğunlukla evdeki mevcut telefon çocuklarda elden ele dolaşılıyor. Bazen hatta çocukların dersleri de çakışıyor. Hangisi derse girecek bilemiyorlar. Çünkü tek bir telefon oluyor” (Ö3).

“Bir de telefon tablet bilgisayar eksikliği var. Veliler arayıp hocam çocuklarımın derse girebileceği nitelikte tek bir telefon var ben de onu alıp işe gitmek zorunda kalıyorum. Çocuklar derse giremiyor” sözleri ile görüşlerini dile getirmektedir” (Ö9).

Tüm bu görüşlere ek olarak katılımcılar, araç-gereç ile ilgili olarak yalnızca öğrencilerin değil öğretmenlerin de cihaz eksikliklerinden kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulguyu destekleyen görüşlerden biri “... Benim şu anda bilgisayar alacak durumum da yok, yeniden bilgisayar alamam okuldaki öğretmen arkadaşlarımda da çoğunun evinde bilgisayarı yok, öğretmenlerin çoğunda cihaz yetersizliği var (Ö2)” şeklindedir. Bu noktada bir başka katılımcı ise “Benim de bir bilgisayar almam gerekti. Orta karar bir bilgisayar aldım, bu da bana yaklaşık iki maaşıma yakın ekstra bir maliyet getirdi. Ama ihtiyacı olup alamayan aileler ya da öğretmenler oldu (Ö6)” sözleriyle görüşünü belirtmiştir. İfade edilen bu sorun,

“Öğretmenlerin bazıları maddi olarak bu donanım imkânlarına sahip olmadıkları için büyük sıkıntı yaşadılar... Eşim, ben ve iki çocuğum aynı anda online eğitime giriyoruz. Ama benim evimde dört tane dizüstü bilgisayarı yok. Bazı derslere telefon ya da tablet ile girmemiz gerekebiliyor. Ama bilgisayar ile derslerde yapabileceğimiz farklı oluyor. Telefon ya da tablet üzerinden yapabileceğimiz paylaşımlar farklı. Telefonlar bazı program ya da uygulamaları kaldıramıyor, izin veremiyor (Ö7)” sözleri ile desteklenmektedir.

Alt temaya ilişkin son kod alt yapı sorunlarıdır. Koda işaret eden görüşler: “Sistemde sürekli bir çökme ve takılma yaşanıyor. EBA kullanıldığında çok iyi bir platform ancak altyapısında sorunlar olduğunu düşünüyorum (Ö2)” ya da “Genel olarak kullandığımız program Zoom programı. EBA da Zoom programı kullanıyor ve bu programın teknolojik alt yapısı kesinlikle müzik derslerini işlemeye uygun değil diyebilirim (Ö7)” ve “EBA’ya girmede program yüklemeye sorun teknik olarak pek çok sorun yaşadık (Ö12)” şeklindedir.

Tablo 3

Katılımcıların Online Eğitim Paydaşları İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	İfade eden katılımcılar
Paydaşlardan Kaynaklanan Sorunlar	Uzaktan Eğitime Hazırlıksız	Ö1,Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Yakalanan Ebeveynler ve Öğretmenler	Ö12
	Öğretmenler İçin Karışıklık ve Stres	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Online Eğitime Yönelik Veli Tutumu	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12
	Velilerin Derse Tutumu	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7
	Öğrencilerin Derse Tutumu	Ö1, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9
	MEB Fatih Projesi	Ö2, Ö5, Ö8

Temayı oluşturan alt temalar ve ifade eden katılımcılar ile ilgili dağılımlar Tablo 3’de görülmektedir. Tablo 3 verilerine göre katılımcıların neredeyse tamamı online eğitim sürecine hazır olmadan başladıklarını ifade etmişlerdir. Bu alt temaya ilişkin görüşler için katılımcıların “Online eğitim ile ilgili hiç bir bilgimiz yoktu. Sisteme bir tane video yüklenmişti. İzleyerek yapmaya çalıştık ama ben tam anlayamadım (Ö3)”, “Biz online eğitime hazır değildik ayrıca veliler de hiç hazır değildi. Ama öğreniyoruz (Ö4)”, “Kesinlikle bu süreç bize yabancı bir şeydi. Herkes bocaladı (Ö8)” ve “Bu sürece hiç hazır değildik bu alışma süreci uzun sürdü (Ö11)” sözleri örnek olarak verilebilir.

Katılımcılardan yalnızca biri “Biz okul olarak sınavlarda derece beklenen bir okuluz. Bunu korumak için kendimiz ne yaparız diye araştırınca MEB başlamadan önce zoom programı üzerinden derslere başladığımız için aslında hazır başlamıştık diyebiliriz. Çocuklar da hazırdu (Ö7)” diyerek sürece nispeten hazırlıklı girdiklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte, öğretmenler için karışıklık ve stres alt temasına işaret eden dokuz görüş bulunmaktadır. Bu görüşler odağında katılımcılar “... Sadece anlatım yapılarak ilerleyen bir dersim olsa bu kadar strese girmezdim (Ö2)”, “Bu süreç hepimize çok stres oluşturdu (Ö4)”, “İlk başlarda hem karışıklık hem stres yaşadık çünkü yöntem olarak ne yapacağımızı bilemedik (Ö9)” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların velilerinin online eğitime yönelik tutumları ile ilgili düşüncelerinin yer aldığı görüşler incelendiğine ise öğretmenler, velilerinin en çok “bıkkın” olduğunu düşünmektedirler. Bu alt temayı oluşturan görüşlerden biri “Çocukların evde kalmasından çok bunalmış durumdalar. Bir an önce bitse de okullar açılrsa gibi düşünüyorlar (Ö5)” şeklindedir. Buna ek olarak bir diğer katılımcı “Hep şikâyet var, ne zaman yüz yüze eğitime geçeceğiz, çocuklar evde çok şımarıyorlar, durduramıyoruz, sokağa çıkamıyoruz diyorlar (Ö8)” şeklinde görüşünü belirtirken, bir başkası “Hangi veli ile görüşsem süreçten kaynaklanan yorgunluğunu ve bıkkınlığı anlatıyor ve okulların açılmasını dört gözle beklediğini söylüyor (Ö12)” demektedir. Koda ilişkin veriler yorumlandığında genel olarak velilerin süreçten yoruldukları ve okulların açılmasını dört gözle bekledikleri söylenebilir. “Velilerin derse tutumu” alt temasına işaret eden görüşler ise “Zaten müzik dersi veliler tarafından tam bir ders olarak görülüyor (Ö2)”, “Velilerin çocuklarına önemli derslere gir müzik beden gibi derslere girme dediklerini biliyoruz (Ö3)” ya da “Veliler de ders olarak görmüyor maalesef, öğrenci nasıl düşünüyorsa veliler de o şekilde düşünebiliyor (Ö4)” şeklindedir.

“Öğrencilerin derse tutumu” alt temasını beş katılımcının görüşleri oluşturmuştur. Bu görüşler genel anlamda öğrencilerin dersi pek önemsemedikleri yönündedir. Bu bakış açısını vurgulayan katılımcıların görüşleri “Müzik dersini ders olarak kabul etmediklerini ciddiye almadıklarını görüyorum (Ö4)”, “...Bir kısmı da tüm imkânları varken girmeyi tercih etmediler Ö6”, “Çocuk telefonla oyun oynayabiliyor derse katılmıyor. İmkânı olup da katılmayan öğrenciler de tanıyorum (Ö8)” şeklindedir. Bu verilere ek olarak bir diğer alt temayı MEB Fatih projesine gönderme yapan üç görüş oluşturmuştur. Bu alt tema ile ilgili olarak katılımcılardan biri “Aslında Fatih projesi ile hazır olmalıydık. Akıllı tahta okullarda var bu zamana kadar okullarda sağlıklı kullanılmadı. Çoğu zaman kilitlendi öğrenci kullanımına sunulmadı. Aslında biz bu

proje sayesinde uzaktan eğitime tüm dünyadan daha çok hazırдық (Ö2)” derken, diğerleri “Aslında milli eğitimden hazırlıklar, çalışmalar vardı (Ö5)” ya da “Fatih projesini de detaylı kullanmıyorduk (Ö8)” sözleriyle konuya yönelik düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4

Katılımcıların Online Öğrenme-Öğretme Süreci İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	Kodlar	İfade eden katılımcılar
Öğrenme -Öğretme Süreciyle İlgili Sorunlar	Öğrencilerin Öğrenme Kayıpları	Derslerde Önem Sırası Oluşturma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11,Ö12
		Derse Katılımın Az Olması	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12
		Ders Materyali Hazırlama	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
		Ders Saatlerinin Yetersizliği	Ö2, Ö7, Ö8, Ö9,
		Derslere Devam Zorunluluğu Olmaması	Ö6, Ö7, ö9,
		Öğrencilerin Motivasyonu	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8,
	Müfredat Yetersizliği	Programın Uygun Olmadığını Düşünme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11
		Programın Yoğunluğu	Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12
	Öğrenmenin Kesintiye Uğraması	İnternet Bağlantısı	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Öğrenmeyi Ölçmede Zorluklar	Öğrencilerle Göz Teması Olmaması	Ö2, Ö3, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11

Tablo 4’te öğrenme-öğretme süreciyle ilgili sorunlar temasına ilişkin alt temalar ve kodları görülmektedir. Öğrencilerin öğrenme kayıpları alt temasının kodu olan derslerde önem sırası oluşturma ile ilgili on katılımcı görüşü bulunmaktadır: “İnternetleri sınırlı olduğu için önemli derslere girmeye çalışıyorlar (Ö3)”, “...Bazılarında ders seçme de yaşadık. Öğrenci derse bakıyor ben bu derse gireyim ya da girmeyeyim gerek yok diyor (Ö6)”, “Dersler çakıştığı için kardeşi giriyor diğeri giremiyor, ders seçme durumu oluyor, fen bilgisi varsa müziğe girmiyor (Ö8)”, “Ekonomik açıdan internetleri de kısıtlı olduğu içinde resim müzik beden gibi derslere giremiyor. Öğretmenim matematik dersine girdim ya da kardeşim de var evde o da canlı derslere giriyor internetimiz yetmediği için müzik dersine giremiyorum diyor (Ö11)” yorumları bu görüşlerden bazılarıdır.

Derslere katılımın az olması kodunu oluşturan on katılımcı görüşü tespit edilmiştir. Bu görüşü dile getiren katılımcılar “Öğrencilerin derse katılımı çok fazla değil (Ö2)”, “Maalesef derslerde sınıf mevcutları 16-20 iken maksimum 5-6 kişi giriyor. Çoğu zaman 1 kişi girdiği de oluyor (Ö6)”, “derslere en fazla 4-5 kişi devam ediyor (Ö12)” demektedir. Alt temaya ilişkin bir başka kod olan ders saatlerinin yetersizliğine ise dört katılımcı işaret etmektedir. Bu katılımcılardan ikisinin sözleri aşağıdaki gibidir:

“Derslerimiz 30 dakika ve bu 30 dakikanın en az 6-7 dakikası öğrenci kabulü ya da bağlanma sorunları ile geçiyor. Sizin elinizde kalan 20 dakika kalıyor yani normal dersin yarısı kadar. Ve bu sürede 40 dakikalık ders süresinde yapmamız gereken programı tamamlamamız gerekiyor onlardan (Ö7)”.

“40 dakikalık bir derse göre planlanmış bir sistemin 30 dakikaya uyarlanması hatta 10 dakikasının derse girecekler mi diyerek geçtiği ve size 20 dakikanın kaldığı bir ortamda çok daha yoğun” (Ö9).

Ders materyali hazırlama kodu ilgili alt temaya ait diğer bir diğer bulgu olarak ortaya çıkmaktadır. Görüşme dökümleri incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun online eğitim-öğretim sürecine yönelik ders materyalleri hazırlamadıklarını ya da bu hazırlığa gerek olmayacak ders içerikleri seçtiklerini düşündükleri belirlenmiştir. Buna işaret eden katılımcılardan biri “Bu dönemde dersleri düz anlatım yoluyla işlediğim için ekstra bir materyale ihtiyaç duymadım sadece anlatarak yapıyorum derslerimi (Ö5)” derken, diğerleri “Kitap üzerinden gittiğim için kitap üzerinde işaretlemelerle yapıyorum. Ayrıca bir materyal hazırlamadım (Ö6)” ya da “Görsel olarak sadece hazır şablonlar indirip onları gösteriyorum. Kendim bir şey hazırlamadım (Ö11)” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

“Derslere devam zorunluluğu olmaması” kodunu ise katılımcıların “...Derse katılım zorunlu olsa daha çok girebilirlerdi (Ö6)”, “... Sınavda bu dersler yok diye çocuklarının zamana ayırmasını istemediler. ... Çocukların online eğitime devam etmesi zorunlu değil. Çocuklar ve veliler bunu bildiği için gelmeyebiliyor (Ö7)” ve “Yüz yüze eğitimde çocuk bir şekilde okula gelmek zorunda ve derslere giriyor. Ama online eğitimde çocukların hiçbir şekilde devam ya da geçme kaygısı olmadığı için 3-4 kişi girdi derslere (Ö9)” şeklindeki yorumları oluşturmuştur.

Online eğitimin öğrenci motivasyonu yönünden ele alındığı alt tema çerçevesinde ortaya çıkan görüşler ise “Okul olmayınca hiç bir dersle alakasının olmadığını düşünüp hiç ders çalışmıyorlar, umursamıyorlar (Ö1)”, “...Öğrencilerim okulun kapanmasına son iki gün bile kalsa hiç aksatmadan gelirlerdi. Ama şu anda girmek istemeyenler de çoğunlukta... Şimdi biraz koptular gibi (Ö3)” ve “... Online eğitim çocuklarda disiplin duygusunu çok zayıflattı bir sorumsuzluk oluştu onlarda (Ö4)” şeklindedir.

Müfredat programı yetersizlikleri alt temasının oluşmasını sağlayan kodlardan ilki dokuz katılımcının programın online eğitime uygun olmadığına yönelik ifadelerinden oluşmuştur. Bu ifadeler şu şekilde sıralanmaktadır: “Geçen seneki içerikle bu seneki içerik aynı hiçbir farklılık yok. Bence bu program online eğitime uygun değil (Ö3)”, “...Bu dönemin başında da yapıldığı söylenen yeni program bence birçok anlamda kes yapıştır şeklinde aynı program gibi olmuş. Hiçbir farkı yok (Ö7)” ve “Uzaktan eğitime göre öğretim programının gözden geçirilip öyle yürürlüğe konması gerekirdi bence. Uygunluğu test edilmemiş (Ö11)”.

Katılımcıların yarısının görüşleri doğrultusunda programın yoğunluğu kodu oluşturmuştur. Bu koda yönelik katılımcı yorumları “Öğretmenlerin büyük çoğunluğu derslerini sınıfta yaptığı şekilde yapmaya çalışıyor ama öyle olunca asla programı yetiştiremiyorlar... Bence seyreltilmeliydi (Ö7)”, “...Öğrencilerin anlaması için daha sadeleştirilmesi gerekirdi (Ö8)” ve “Bence biraz seyreltilebilirdi, hafifletilebilirdi (Ö12)” şeklindedir. Öğrenmenin kesintiye uğraması alt temasını oluşturan kodlarda internet bağlantısı ile ilgili tüm katılımcılar sorun yaşadıklarını vurgulamışlardır. Bu görüşlere örnek olarak “Ailelerin maddi durumu çok iyi olmadığı için çok az internetleri var, internet bittikten sonra derse giremediler ya da çok yüksek faturalar ödediler bir ay sonra o öğrenciler bir daha derse giremediler (Ö1)”, “Olduğum yerde öğrenciler çoğunlukla ilçelerden geliyor. İlçede yaşadıkları için çoğunun internet yok bu yüzden online eğitime ulaşamıyorlar (Ö2)” ya da “Öğrencilerin internet erişimleri kısıtlı... Yaşadıkları yerler internetin çekmesine çok elverişli yerler değil (Ö6)” şeklindeki açıklamalar verilebilir.

Öğrenmeyi ölçme alt temasının “göz teması olmaması” kodunu oluşturan yorumlar incelendiğinde, konuya ilişkin düşüncelerini katılımcılar “... Çocuğun yüzünü görmediğimiz için anlayıp anlamadıklarını fark edemiyoruz. Sınıftaki derslerde yüzlerinden gözlerinden bakışından anlayabiliyorduk ama şimdi ekranları kapalı yüzlerini görmüyoruz (Ö3)”, “Sınıflardaki derslerimizde çocukların gözlerinden anlayıp anlamadıklarını anlıyordum. Şimdi mümkün olmuyor (Ö10)” ve “Ne kadar videolar gösterseniz bile yine de o iletişimin olması lazım. Öğretmenin öğrencinin gözüne bakması lazım (Ö11)” sözleri ile dile getirmişlerdir.

Tablo 5’te sağlık sorunları teması ve bu temayı oluşturan alt temalar görülmektedir. Veriler incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun salgın dolayısıyla kendilerini kötü hissettiklerini belirttikleri tespit edilmiştir. Görüşmelerin ham verilerine göre katılımcılar konu ile ilgili görüşlerini “Salgın benim ilk başlarda her şeye karşı tahammülsüz yaptı çöküntü yaptı (Ö5)”, “Herkes gibi kötü etkiledi. Eve kapanmak sosyal hayattan uzaklaşmak zorunda kalmak elbette hepimizin psikolojisini etkiliyor (Ö7)” ya da “Sosyal anlamda etkiledi, hani bir araya gelemedik. Aşı dahi olsa herkeste bir korku var, atlatan oldu atlatamayan oldu, zorlu bir süreç (Ö8)” şeklinde ifade etmektedirler.

Tablo 5
Katılımcıların Sağlık İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	İfade eden katılımcılar
Sağlık Sorunları	Öğretmenlerin Kendilerini Kötü Hissetmesi	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Sosyal Mesafe	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Yorgunluk	Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Teknoloji Bağımlılığı	Ö7, Ö9,

Görüşme dökümlerinde katılımcıların büyük çoğunluğunun sosyal mesafeye dikkat çektiği gözlenmiştir. Katılımcılar, bu alt temaya ilişkin olarak görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Sosyal mesafe olduğum şehirde maalesef uygulanmıyor Okulların açıldığı birkaç haftalık sürede öğrenciler asla mesafeye uyumadılar çok uyarmamıza rağmen maskelerini takmadılar çok yan yana gezdiler Ayıramadık. Aslında şehirde de aynı şeyi görmek mümkün olayın ciddiyetini herkes henüz anlayamadı bence” (Ö2).

“Sosyal mesafenin çok uygulanabildiğini düşünmüyorum. Okulların çok kısa bir süre açıldığı bir dönem olmuştu. O sırada biz okulda çocukların birbirleri ile çok etkileşimde olduklarını, kol kola girmeye gezmeye çalıştıklarını gördük. Uyardık ama pek dinlemediler bile. Maskeler devamlı iniyordu. Velileri okula almıyorduk ama yine de girmeye çalışıyordu. Çocuk kapalı yiyecek getirebiliyorlardı ama birbirlerinin o yiyeceklerini yemeye çalışıyorlardı” (Ö3).

“...Çocuklar mesafeyi koruyamıyor iç içe geziyorlar. Birçok öğrenci hatta insan bu hastalık var ama bizde yok bize gelmez sanıyor. Tanıdığı insandan bir hastalık geçmeyeceğini sanıyor. Onu tanıyorum ondan bir şey olmaz diyorlar” (Ö7).

Bu ifadeler, sosyal mesafe konusuna toplumun daha dikkatle eğilmesi gerektiğini, salgının önlenmesinin en önemli anahtarı olarak ifade edilen sosyal mesafe kavramına karşı daha fazla dikkat edilmesinin sağlanması yönünde çalışılması gerektiğini düşündürmektedir.

Teknolojinin bireylerde yorgunluğa yol açtığını belirten yedi katılımcı görüşü tespit edilmiştir. Bu odak çerçevesinde katılımcılar “bu süreçte gözlerimiz ve sırtımız sorunlar yaşıyor ve benim adıma yorucu da oldu (Ö5)”, “Çocuklar çok büyük zamanlarını bilgisayar ya da telefon tablet başında geçiriyorlar dinlenme zamanlarında da kalkmıyorlar yorgunlar (Ö10)” ve “...bir yandan da bilgisayar ve teknolojik araçların yaydıkları radyasyon hepimizi yordu. Mental anlamda farkında olmasalar da saatlerce bir ekran karşısında olmak hem bizi hem öğrencileri yordu (Ö11)” demektedirler. Teknoloji bağımlılığı alt teması ile ilgili olarak ise bir katılımcı “Çocuklarımızda ekran bağımlılığı başladı ya da biraz olanların bu bağımlılığı arttı. Bunu hem öğrencilerimden hem öğrencilerimden gözleyebiliyorum (Ö7)” derken, benzer şekilde bir diğeri “Teknoloji açısından bakarsam çocukların teknolojik bağımlılıklarını artırdığını düşünüyorum (Ö9)” şeklinde görüşünü ortaya koymuştur.

Tablo 6

Katılımcıların Müzik Dersi Etkinlikleri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	İfade eden katılımcılar
Etkinlikler	Birlikte Söyleme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12
	Çalgı Öğretimi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12
	Makam ve Usul Öğretimi	Ö4, Ö5, Ö7,

Tablo 6'ya göre katılımcıların müzik öğretimleri sırasında uyguladıkları etkinliklerden, birlikte söyleme alt temasında sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu alt temaya on katılımcı değinmiştir. Bu noktada katılımcılar “Birlikte söylemekte sıkıntı yaşıyoruz (Ö1)”, “Şarkı söylemede özellikle birlikte söylemede çok zorlanıyoruz. İstiklal marşını bile söyletemiyoruz (Ö2)” ve “Uygulama konuları şarkı öğretimi marş öğretiminde yapamıyoruz (Ö6)” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bir diğer alt tema olan çalgı öğretimi alt teması da tıpkı birlikte söylemede olduğu gibidir. Katılımcıların neredeyse tamamı online eğitim süresince çalgı öğretimi yapamadıklarını dile getirmişlerdir. Bu kapsamdaki görüşler ise “Çalgı öğretimini yapamayacağımı biliyordum. Bu nedenle hiç yapmaya çalışmadım (Ö5)”, “...Çalma kısmı da keza aynı şekilde yapamıyoruz (Ö9)” ve “Çalgı eğitim yaptırıyoruz (Ö12)” şeklindedir. Online eğitim sürecinde makam ve usul bilgisi etkinliklerini yapmakta zorluk yaşadıklarını ifade eden katılımcılar ise düşüncelerini “Usuller konusu, Türk sanat müziği, makamlar, majör, minör konuları çok zorladı (Ö4)”, “8. sınıflarda makam bilgisini verirken zorlandım (Ö5)” ya da “Makam konusunu teorik olarak anlatmak çok zor oluyor (Ö7)” şeklinde dile getirmişlerdir.

Oluşan fırsatlar yönünden online eğitim sürecine ilişkin bulgular

Çalışma grubunun görüşleri doğrultusunda online eğitim sürecinde oluşan fırsatlara yönelik bulgular aşağıda tablolatırılmış ve her tablonun altında görüşme dökümlerinden ham verilerle desteklenerek açıklanmıştır.

Tablo 7

Katılımcıların Yeni Süreç Öğrenme Becerileri İle İlgili Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	İfade eden katılımcılar
21. Yüzyıl Öğrenme ve Öğretme Becerileri	Öğretmenlerin Teknoloji Becerilerinin Artması	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Öğretmenlerin Dijital Cihazları Eğitime Entegre Etmek İçin Gerekli Teknik ve Pedagojik Becerilerinin Geliştirilmesi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12
	Online Eğitim Süreci Hazırlığı	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö11, Ö12
	Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Önem Vermeleri	Ö4, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12

Tablo 7'de 21. yüzyıl öğrenme ve öğretme becerileri temasına ilişkin alt temalar görülebilir. Online eğitim sürecinin öğretmenlerin teknolojik becerilerinin artması yönünde bir fırsat sunduğuna işaret eden katılımcılar görüşlerini “Daha önce hep yüz yüze eğitim yaptığımız için farklı materyalleri hiç kullanmamışız. Elimde çok fazla video da yoktu. Derslerde bir sürü video hazırlamak zorunda kaldım (Ö7)”, “... Pandemiden önce kimsenin Zoom nasıl açılır, Ebaya nasıl girilir, konularından haberi yoktu (Ö8)” ve “Teknolojiyi sadece dizi film izlemek için kullanırdım. Ama şimdi derslerimi yapmakta, derslerime materyal oluşturmakta gibi pek çok yönden kullanıyorum. İnteraktif çalışma kâğıtları hazırlıyorum. Bunları kullanmak artık hoşuma da gidiyor (Ö12)” diyerek ifade etmişlerdir.

Çalışma grubunu oluşturan tüm katılımcılar öğretmenlerin dijital cihazları eğitime entegre etmek için gerekli teknik ve pedagojik becerilerinin geliştirilmesi alt temasını çağrıştıran yorum

yapmıştır. Alt temaya ilişkin örnek görüşlerden biri “İlk zamanlar biraz sıkıntı yaşadık aslında Zoom’dan link paylaşma, nasıl derse gireceğiz, ama birkaç kere yaptıktan sonra deneyim edindim, sıkıntı olmadı. Bundan sonra da rahatlıkla devam edebilirim (Ö19)” şeklindedir. Bir başka katılımcı ise “Bunları kullanmayı bu süreçte geliştirdim çünkü daha önceden anlamadığım birçok şey vardı (Ö12)” demektedir. Diğer katılımcıların düşünceleri de bu görüşler doğrultusundadır. Online eğitim süreci hazırlığı alt temasına gelen yorumlar incelendiğinde ise online hazırlık sürecinin giderek kolaylaştığını ifade eden katılımcı yorumları ile karşılaşmaktadır. Örneğin katılımcılar “Başta çok zorlandım. Neyin ne olduğunu bilmiyordum sistemi öğrenmek için biraz zorlandım başta ama sonradan baktım ki kolaymış (Ö4)”, ya da “...Bence kolaylaştı şu anda. Yani şu anda asla zorlanmıyorum. Süreci ve uygulamaları biliyorum. Ama başta mesleğe ilk başladığımız zamanlar yaşadıklarımız gibiydi (Ö10)” demektedir.

Öğretmenlerin mesleki gelişimine önem vermeleri alt temasını oluşturan altı katılımcının yorumları olmuştur. Bu katılımcılar özellikle online eğitim sürecine yönelik eğitim-seminer ya da kurslara katılmanın önemine ilişkin düşüncelerine değinmişlerdir. Bu kapsamda bir katılımcı “... Bilgilendirme seminerleri verilmeli çünkü ben de bazı durumlarda konuyu ne şekilde vereceğimi şaşırabiliyorum (Ö4)” derken, diğer bir katılımcı “Uygulamaya yönelik içerikler olmalı. Ayrıca bu içerikleri ya da uzaktan eğitim ile ilgili seminerler hazırlansa bize ne güzel olur. Seminer dönemlerinde okula gidip geliyoruz. Genelde bize yönetmelik okunuyor. Oysa hizmet içi eğitim programları daha çok hazırlansa güzel olur (10)” demektedir.

Tablo 8

Katılımcıların Yeni Süreçte Okul Kavramına Yönelik Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	İfade eden katılımcılar
Okulların İşlevi	Gelecekteki Okulları Yeniden Düşünme	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12
	Okulların İşlevini Gözden Geçirme	Ö2, Ö3, Ö9, Ö10
	Daha Sağlıklı Okul Koşullarının Sağlanması	Ö11

Tablo 8’de okulların işlevleri temasını oluşturan alt temalar gösterilmektedir. Görüşmeler incelendiğinde, ilk alt tema olan gelecekteki okulları yeniden düşünmek alt temasına dokuz katılımcının vurgu yaptığı belirlenmiştir. Katılımcılar online eğitimin gelecekte de olacağını düşündüklerini dile getirmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları “...Süreç bitse de uzaktan eğitim yine de kullanılacak bence. E öğrenme hep hayatımızda olacak (Ö5)”, “Yüz yüze eğitim de olsa bence online eğitim mutlaka eğitime girecek (Ö7)” ve “Online eğitim hayatımızdan eksik olmayacak. Online süreç hayatımızın bir parçası olacak (Ö8)” şeklindedir.

Diğer alt tema olan okulların işlevini gözden geçirme ile ilgili olarak dört katılımcı görüşü belirlenmiş ve katılımcılar eğitim için en uygun ortamın okul olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Örneğin katılımcılar “Bence uzaktan eğitim hiçbir derse uygun değil. Sınıf ortamı daha iyi (Ö3)”, “Bence bu süreç geçerse sadece yüz yüze olmasını diliyorum. Online eğitim gereksiz bence (Ö9)” ve “Yüz yüze olmasını isterim aslında. Online eğitim olmasın. Okullarımızda eğitim daha başarılı oluyordu (Ö10)” demişlerdir. Daha sağlıklı okul koşullarının sağlanması alt temasına işaret eden bir katılımcının sözleri de “Daha az sınıf ortamlarında daha az öğrencilerle ders işlenecek sanırım. Eski sistem gibi ardı ardına dersler olmaz diye düşünüyorum (Ö11)” şeklindedir.

Tablo 9

Katılımcıların Eğitime Yönelik Alternatif Çözüm Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	İfade eden katılımcılar
Alternatif Eğitim Yapılanmaları	Yeni Çevrimiçi Öğrenme Platformlarının Oluşturulması	Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12
	Uzaktan Eğitim Programları Geliştirmek	Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9,
	Okulları Kriz Dönemine Hazırlıklı Hale Getirme	Ö2, Ö9

Tablo 9’da alternatif eğitim yapılanmaları teması ve alt temaları görülmektedir. Yeni çevrimiçi öğrenme platformlarının oluşturulması gerektiğini düşünen katılımcı yorumları bu alt temayı oluşturmuştur. Bu sayede ders etkinliklerini daha sağlıklı yürütebileceklerini düşünen katılımcıların görüşlerine örnek olarak “Hep birlikte dersi yaptığımız zaman kargaşa oluyor herkesin sesi karışıyor. Bunlar düzeltilmeli. Toplu öğretime uygun programlarla desteklenmeli Ö5”, “Dersleri yürüttüğümüz program ve altyapının da güçlendirilmesi gerekli ve önemli (Ö9)” ve “Alt yapı güçlendirilmeli. Senkronizasyon sorunu giderilebilir. Öyle olsa uzatan eğitim müzik dersi için yüz yüze derslerden daha yararlı bile olabilir (Ö12)” sözleri verilebilir. Okulları kriz dönemine hazırlıklı hale getirmek alt temasını oluşturan görüşler incelendiğinde de katılımcılar “Uzaktan eğitim için ekstra bir kılavuz olmalı. Bu kılavuz hem öğretmenin hem öğrencinin hayatını kolaylaştırmalı (Ö2)”, “Online eğitim için tabletler ya da internet sağlanmalı (Ö9)” ya da “Uzaktan eğitimle ilgili yeni bir planlama getirilmeli. Öğretim programının daha aktif bir öğrenme ortamı oluşturacak şekilde hazırlanması gerektiğini düşünüyorum (Ö11)” şeklinde görüş bildirmektedirler.

Bir diğer alt tema olan uzaktan eğitim programları geliştirme ile ilgili olarak yorumlar incelendiğinde, beş katılımcının bu alt temaya işaret ettiği belirlenmiştir. Görüşmelere ait ham verilerde “Müzik öğretim programımızın yeteriz kaldığını söyleyebilirim daha farklı program ve teknikler geliştirebiliriz ve geliştirmemiz de gerek yoksa maalesef öğrenilemiyor (Ö4)”, “Öğretim programının da uzaktan eğitime uygun bir şekilde ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gerekmekte (Ö7)” ve “Ders programlarının online’a uygun ve azaltılmış olarak düzenlenmesi ve ölçme sistemlerinin gözden geçirilmesi gerekiyor bence (Ö9)” şeklinde görüşlere ulaşılmıştır.

Tablo 10

Katılımcıların Online Eğitime Yönelik Diğer Görüşlerinin Dağılımları

Tema	Alt temalar	İfade eden katılımcılar
Diğer	Ulaşım Masrafların Azalması	Ö1, Ö6, Ö12
	Zaman Esnekliği	Ö6, Ö12
	Materyal Zenginliği	Ö10
	Teorik Konularda Kolaylık	Ö7
	Derslerde Gürültüyü Önleme	Ö3

Tablo 10 verileri diğer temasını ve alt temalarını oluşturan katılımcı görüşlerinden oluşmuştur. İlk alt temayı oluşturan ulaşım masraflarının azalması alt temasını ait katılımcı görüşleri “Benim okulum 20 km uzaklıkta yaklaşık her gün gidiş geliş belli bir masrafım oluyordu (Ö4)”, “Sonuçta evimizdeyiz okula gitmiyoruz (Ö6)” ve “Ulaşım açısından da ekonomik buluyorum (Ö12)” şeklindedir. Online eğitim sürecinin kendilerine zaman esnekliği kazandırdığını düşünen iki katılımcı ise birbirine yakın ifadelerle “Zaman yönünden evden çıkmamak bir kolaylık oluşturdu (Ö6 ve Ö12)” demişlerdir. Materyal zenginliği alt teması da online eğitimin avantajlı yönlerinden birisi olarak dile getirilmiştir. Bu alt temaya özgü bir bakış açısıyla bir katılımcı düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ben yüz yüze eğitime geçince de bu videoları kullanmayı ve faydalanmayı düşünüyorum. Çünkü gösteremediğimiz bazı şeyleri videolarda anlatıp gösterebilme

ve örnekleme olanağı oluyor. Okullarda akıllı tahtamız da vardı ama içerikleri bulma ve kullanma zorunluluğu hissetmiyorsunuz. Çünkü siz zaten anlatıyorsunuz. İhtiyaç olmuyor ama bu uzaktan eğitim sürecinde tüm bu materyallere ihtiyacımız büyük oldu ve bunları toparlayıp kullanmaya başladık ve ne kadar güzel ve faydalı olduklarını gördük. Bizim elimizdeki imkânlarla her şeyi göstermemiz zor oluyor bu videolarda daha açıklayıcı ve somut oluyor” (Ö10).

Katılımcılardan birinin aşağıdaki sözleri de teorik konularda kolaylık alt temasını oluşturan görüşlere örnek olarak gösterilebilir:

“Teorik olan kısımda uzaktan eğitim bence avantaj sağlıyor. Okulda yine bilişim araçlarını kullanıyoruz ama daha sınırlıyız. Akıllı tahtalarımızda etkileşimli tahtalarımızda bazı programlar çalıştırılmıyor. Ama uzaktan eğitim sürecinde kendi telefon, tablet ve bilgisayarlarımıza bazı uygulamaları indirip üzerlerinde düzenlemeler yapabiliyoruz. Farklı altyapılar kullanıp öğrencilerle paylaşabiliyoruz. Bu programların en önemli avantajı bence paylaşımına izin vermesi (Ö7)”

“Derslerde gürültüyü önlemesi” ile ilgili olarak ise bir katılımcı “Aslında yüz yüze derslerimizde sınıfta gürültüler uğultular oluyordu. Ama şimdi uzaktan eğitimde o olmuyor. Sesleri kapatma ve gürültüyü ortadan kaldırma şansımız oluyor (Ö3)” şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre pandemi dönemi online eğitim süreci yüz yüze eğitim ortamları ile karşılaştırıldığında bir takım sorunlara neden olduğu gibi çeşitli fırsatları da beraberinde getirmiştir. Yaşanan sorunlar yönünden, online eğitim sürecinde, öğretmenlerin tamamı teknolojik sorunlara yönelik olarak derslerinde senkron hatalarından kaynaklanan sorunlar yaşamakta, büyük bölümü de cihazlar ile ilgili sıkıntılar yaşandığını dile getirmektedir. Benzer bulgu Akyürek’in (2020) çalışmasında da görülmektedir. Bu noktada Sarı (2020), uzaktan eğitime ilişkin yerli yazılımlar ve mobil uygulamaların mutlaka geliştirilmesi gerektiğini vurgulayarak bu alanda ulusal çalışmaların yapılmaması durumunda Türkiye’nin tüm dünyanın gerisinde kalabileceğini belirtmektedir. Ayrıca alt yapıdan kaynaklanan sorunlar da yaşanmaktadır. Bu durum, online eğitimi zorlaştıran etmenlerden biri olarak başka çalışmalarda da vurgulanmaktadır (Balaman ve Tiryaki 2021; Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020). Katılımcıların çoğu cihazlara ulaşmada sorunlar yaşandığına dikkat çekmektedir. Bu yorumlar oldukça ani gelişen salgın sürecinde öğretmenlerin de teknik araç gereç yönünden en az öğrenci ve velileri kadar zorda kaldıklarını düşündürmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin de aynı zamanda birer veli olduğu unutulmamalıdır. Kendisi ders anlatırken yeterli teçhizat eksikliği çeken öğretmenlerin aynı zamanda derse girmesi gereken çocukları da olabilmektedir. Bu bulguya benzer bulgu Karadağ ve Yücel’in (2020) lisans öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada da görülmüş, öğrencilerin üçte birinin bilgisayar ya da tabletlerinin olmadığını tespit edilmiştir.

Online eğitim paydaşları yönünden online eğitim sürecine veliler, öğrenciler ve öğretmenlerin hazırlıksız yakalandıklarını düşündükleri belirlenmiştir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de salgın, hiç beklenmedik şekilde ve hızla yayılmış, aniden yaşamın her alanında kesintiler yaşanmaya başlamıştır. Bu durumdan eğitim de nasibini almış ve kısa süre içerisinde okullarda eğitime önce ara verilmiş daha sonra EBA ve Zoom programları aracılığı ile online eğitime geçiş yapılmıştır. Bu bağlamda bu sürecin çok ani ve beklenmedik olması eğitimin tüm paydaşlarınca sürece hazırlıksız yakalanma nedeni olarak görülebilir (Özdoğan ve Berkant, 2020). Ancak, çalışmanın bu bulgularının tersine Balaman ve Tiryaki’nin (2021) çalışmasındaki katılımcıların eğitim sistemini bu ani sürece hazırlıklı buldukları yorumu dikkati çekmektedir. Balaman ve Tiryaki (2021) çalışmalarında, çeşitli branşlardan öğretmenler ile görüşme yapmış ve sonuçlandırmıştır. Aradaki farkın müzik dersinin daha çok uygulamaya yönelik bir ders

olması nedeni ile öğretmenlerin derslerde teknoloji desteğine ihtiyaç hissetmemesinden kaynaklanabileceği ve diğer branşlarda yer alan teorik konularda teknoloji desteğinden daha sıklıkla yararlanılıyor olabileceği söylenebilir. Nitekim aynı çalışmada öğretmenlerin branşlarına göre uzaktan eğitime olan tutumlarının değişkenlik gösterebildiği, teori içerikli dersi olan öğretmenlerin uygulama içerikli dersi olan öğretmenlere göre daha olumlu tutum sergiledikleri ifade edilmektedir.

Bu çalışma sonucunda sürecin öğretmenlerde karışıklık ve stres duygusu oluşturduğu, velilerin online eğitime yönelik bıkkın olduklarını düşündükleri, bazı veliler tarafından müzik dersinin önemli ders kategorisinde görülmediğinin belirtildiği, öğrencilerin derse tutumları ile ilgili olarak ise dersi pek önemsemediklerini düşündükleri belirlenmiştir. MEB Fatih projesi öğretmenler tarafından önemli ve kıymetli bir hazırlık olarak görülmekle birlikte projeden gerektiği gibi yararlanılmadığı da değerlendirilmektedir. Online öğretme-öğrenme süreci ile ilgi olarak öğrencilerin öğrenme kayıpları yaşadıkları, bu kayıpların da online derslere devam etme sürecinde derslerde önem sırası oluşturmaları ve ders seçmeleri, derse katılımın az olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubu dikkate alındığında, online müzik derslerinde öğrenci katılımlarının çok az olduğu ve bunun da büyük öğrenme kayıplarına yol açtığı söylenebilir. Çalışmanın bu bulgusuna benzer şekilde Başaran ve diğerleri (2020), kardeş sayısının fazla olması, EBA TV’de derslerin erken saatlerde başlaması ya da evde bir tane televizyon olması gibi nedenlerle öğrencilerin evlerinde dersleri takip edemediklerini ifade etmektedirler.

Öğretmenlerin ders ile ilgili materyal hazırlamada güçlükler yaşadıkları bulgusu dikkat çekici bir diğer etmendir. Oysa, ders içerik ve etkinliklerinde olduğu gibi ders konularını pekiştirecek örnekleri öğrencilerin tamamına hitap edebilecek şekilde düzenlemek gerekmektedir (Sarı, 2020). Online dersler için materyal hazırlamanın ve derslerde etkin kullanmanın öğrencinin derslere aktif katılımına ve konuların anlaşılmasına olan etkisi büyüktür. Bununla birlikte, öğretim materyallerinin hazırlanması bu süreçte oldukça pahalıdır. Aynı zamanda öğretim materyallerinin hazırlanması, kalite ve öğrenme ortamlarına uygun hazırlanması yönünden uzmanlık gerektiren bir iştir (Tuncer ve Tuncer, 2007).

Ders saatlerinin yetersizliği, online eğitimde derslere katılma zorunluluğunun olmaması ve merkezi sınavlarda müzik dersi olmaması nedeni ile öğrenci ve velilerinin müzik dersine devam etmeyi tercih etmedikleri düşünülmektedir. Başka bir ifade ile öğrenci ve velileri, müzik dersine ayırdıkları vakitte sınava yönelik çalışmalar yapmayı daha doğru buldukları düşünülmekte ve bu durumun da öğrenme kayıplarına yol açabileceği öngörülmektedir. Bu süreçte öğrencilerin kontrol edilmesinde sorunlar yaşandığına ilişkin benzer bir bulgu Özdoğan ve Berkant’ın (2020) çalışmalarında da yer almaktadır.

Bu çalışma kapsamında yer alan katılımcıların online sürecin öğrencilerde motivasyon eksikliğine neden olabileceğini düşündükleri görülmektedir. Yüz yüze eğitim ortamında okullarda derse devamlılık zorunludur ve öğretmen sınıf içinde öğrencilerin dinleme ve öğrenme durumlarını gözlemleyerek öğrencileri derse katma olanağına sahiptir. Ancak alt temayı oluşturan katılımcı görüşleri, online eğitimin öğrencilerde derslere devam etme, dersleri dinleme ve eğitim öğretime katılmaya istekli olma konularında motivasyon eksikliğine neden olduğunu düşündürmektedir. Yapılan çalışmalar, motivasyonun öğrencilerin derslere devam etmesini sağlamada çok önemli bir faktör olduğunu ifade ederken motivasyon etkisi ile derse devam etmenin kalıcı öğrenme çıktılarının oluşmasına etki ettiğini belirtmektedir (Balaman ve Tiryaki 2021; Hark Söylemez, 2020). Ayrıca, katılımcıların müfredat programını online sürece uygun olmadığını, yoğun ve yetiştirilmesi zor bir program olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Bozkurt (2020), online eğitim sürecinde yapılan en büyük hatanın yüz yüze dersleri sanal ortamda aynen uygulamaya çalışmak olduğuna değinmiş ancak bu iki öğrenme ortamının ihtiyaçlarının çok farklı olduğunu vurgulamıştır. Ders süresi olarak yüz yüze ortamda bir saat olarak uygulanan dersin online karşılığının 20 dakika olması gerektiğini ve bu süreçte içerik

sunumlarının bu doğrultuda olmasına dikkat çekmiştir. Öğrenmenin kesintiye uğrama sebebi olarak ise internet bağlantılarından kaynaklanan sorunlara işaret edildiği bulgusuna benzer bulgu başka çalışmalarla (Özdoğan ve Berkant, 2020; Akyürek, 2020; Özer ve Üstün 2020; Karadağ ve Yücel, 2020) da desteklenmektedir. İnternet erişimin kesilmemesi online eğitimde çok önemlidir. Çünkü uzaktan eğitim uygulamalarının en önemli özelliği, internet ağı sayesinde zaman ve mekan kısıtlamasını ortadan kaldırmasıdır (DeNeui ve Dodge, 2006).

Katılımcıların öğrenmeyi ölçmede zorluklar yaşadıkları da belirlenmiştir. Bu görüşlerden öğretmenlerin göz teması kurdukları ortamlarda derslerini yürütürken öğrencilerini daha iyi gözlemlediklerini ayrıca dersin çocuklardaki etkisinin ve ne kadar öğrenildiğinin ölçülmesinde de göz temasından yararlandıklarını düşündürmektedir. İlgili alan yazında yer alan araştırmalar, öğretmenlerin online eğitimin dezavantajlarına yönelik olarak ölçme değerlendirme kaynaklanan sorunları işaret ettiklerini göstermektedir (Özdoğan ve Berkant, 2020). Pandemi sürecinde katılımcıların sağlık yönünden kendilerini kötü hissettiği, sosyal mesafeye uyulmadığını düşündüğü ve online eğitimin kendilerinde yorgunluğa yol açtığını düşündükleri görülmüştür. Müzik dersi etkinlikleri ile ilgili olarak birlikte söyleme ve çalma gibi etkinliklere online eğitimde yer veremedikleri ve makam ve usul öğretiminde de zorlandıkları belirlenmiştir.

Müzik dersi etkinlikleri ile ilgili olarak öğretmenlerin birlikte söyleme ve çalma gibi etkinliklere online eğitimde yer veremedikleri ve makam ve usul öğretiminde de zorlandıkları belirlenmiştir. Bu bulgu ile örtüşen bir sonuca ulaşan Akyürek (2020), yüz yüze yapılan derslerde rahatlıkla gerçekleştirilen müziğin temel unsurları olan ses, çalgı ve ritime dayalı etkinliklerin gerek kullanılan programlar gerekse cihazlardan dolayı aksamalara yol açtığını ifade etmektedir. Benzer şekilde Altun Ekiz’de (2020) bu süreçte uygulama derslerinin verimsiz olduğunu belirtmektedir.

Oluşan fırsatlar yönünden online eğitim sürecinin 21. yüzyıl öğrenme-öğretme becerileri yönünden öğretmenlerin teknolojik becerilerini artırdığı tespit edilmiştir. Bu noktada öğretmenlerin, uygulama ve geliştirme fırsatı elde ettikleri söylenebilir. Bu bağlamda “başarılı bir uzaktan eğitim uygulaması için öğrencilerin ve öğretim elemanlarının kullanılan teknolojik alt yapıya hakim olması” (Hark Söylemez, 2020, s. 636) gerektiği unutulmamalıdır. Bu süreçte öğretmenlerin dijital cihazları teknik ve pedagojik olarak eğitime entegre edebilme becerilerinin geliştiğini düşündükleri görülmüştür. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin bu süreçte teknolojik ve dijital cihazları daha çok tanıma ve eğitime adapte etme fırsatı buldukları düşüncesinde oldukları görülmektedir. Ateş ve Altun’a (2018) göre de deneyim ve teknolojiyi kullanma arttıkça online eğitimde eğitim çıktıları daha iyi bir seviyeye gelebilir.

Çalışma grubunun online eğitim süreci hazırlığına adapte oldukları, teknolojik yenilikleri eğitime katmak için eğitim almaya istekli oldukları ve bunu gerekli gördükleri belirlenmiştir. Katılımcılar e-öğrenme ortamlarına yönelik içerikler, materyaller hazırlama konusunda kendilerini geliştirmek istemekte ve okulların seminer dönemlerinde online eğitim ihtiyaçlarına yanıt verecek hizmet içi eğitimler düzenlenmesini yararlı bulacaklarını ifade etmektedir. Bu bulguyu destekler nitelikte benzer çalışmalarda online eğitim sürecinin kalitesini artırmak için öğretmenlere hizmet içi eğitim uygulamaları düzenlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Balaman ve Tiryaki, 2021; Hark Söylemez, 2020).

Katılımcılar gelecekte Pandemi bitse de online eğitimin insan yaşamında olacağını düşünmektedir. Nitekim Tuncer ve Taşpınar’a (2007) göre de gelecekte eğitim sanal olarak uzaktan gerçekleşecektir. Ancak Başaran ve diğerleri (2020), uzaktan eğitimde okul ruhunun yansıtılmıyor olduğunu ifade etmektedir. Diğer yandan bu çalışmada katılımcıların yeni çevrimiçi öğrenme platformlarının oluşturulması gerekliliğini vurguladıkları tespit edilmiştir. Çünkü öğretmenler müzik derslerinin gerektirdiği uygulamalı çalışmaları dersleri yürüttükleri platformun alt yapı eksikleri ya da uygun olmaması nedeni ile yapamadıklarını belirtmişlerdir.

Dolayısıyla öğretmenler, öğretim programlarının online eğitime daha uygun hale getirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Diğer yandan katılımcılar, online eğitim sürecinin ulaşım masraflarını azalttığı, zaman esnekliği, materyal zenginliği, teorik konuları anlatmada kolaylık sağladığı ve derslerde gürlüğü önleme fırsatı sunduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulguya benzer şekilde ilgili alan yazında uzaktan eğitimin öğrenci ve öğretmenlere zaman ve mekan esnekliği sağladığı yönünde çeşitli araştırma bulguları (Balaman ve Tişryaki, 2021; Koç, 2020; Horspool & Lange, 2012; Tuncer ve Tuncer, 2007) yer almaktadır.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda, online eğitim süreçlerinin daha sağlıklı yürütülmesine olanak sağlayacak şekilde internet alt yapılarının güçlendirilmesi, ihtiyaç sahibi öğrencilerin ve öğretmenlerin belirlenerek cihaz desteğinin sağlanması, tüm eğitim kademesindeki öğrencilere eğitim sürecinde kullanabilecekleri internet erişiminin sağlanması, e-öğrenme ortamlarını güçlü bir şekilde gerçekleştirecek yeni programlar üzerinde çalışılması, öğretmenlere teknoloji ve online eğitim ortamlarının düzenlenmesi ile ilgili hizmet içi kurslar düzenlenmesi ve uygulama ders içeriğine sahip olan derslerin öğretim programlarının gözden geçirilerek e-öğrenme ortamlarına daha uygun hale getirilmesi önerilmektedir. Bunlarla birlikte gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı öğretmen gruplarını içine alan geniş ölçekli çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Bu çalışma, Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Etik Kurulu'nun 25.12.2020 tarih ve 81614018-000-E.564 sayılı kararı ile araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar, bu çalışma kapsamında herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek

Yazarlar, bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Kaynaklar

- Acar, S., Peker, B. ve Küçükgencay, N. (2020). Çeşitli branşlardaki ortaokul öğretmenlerinin online eğitim platformları hakkındaki görüşleri. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(27), 901-925.
- Akyurek, R. (2020). The views of lecturers about distance music education process in the pandemic period. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 5(13), 1790-1833.
- Altun Ekiz, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (nitel bir araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2, 1-13.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.
- Balaman, F. ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemic süreci ve pandemic sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.

- DeNeui, D. L., & Dodge, T. L. (2006). Asynchronous learning networks and student outcomes: The utility of online learning components in hybrid courses. *Journal of Instructional Psychology*, 33(4), 256-259.
- Hark Söylemez, N. (2020). The evaluation of some studies on distance learning in context of Covid 19. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(3), 625-642.
- Horspool, A., & Lange, C. (2012). Applying the scholarship of teaching and learning: Student Fperceptions, behaviours and success online and face-to-face. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 37(1), 73-88.
- Karadağ, E. ve Yücel, C. (2020). Yeni tip KORonavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim; lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192. doi: 10.2399/yod.20.730688.
- Koç, E. (2020). An evaluation of distance learning in higher education through the eyes of course instructors. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-39.
- M.E.B. (2021). *Fatih projesi*. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Özdoğan, A. Ç. ve Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Özer, B., & Ustun, E. (2020). Evaluation of students' views on the covid-19 distance education process in music departments of fine arts faculties. *Asian Journal of Education and Training*, 6(3), 556-568. doi: 10.20448/journal.522.2020.63.556.568.
- Pınar, M. A., & Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486.
- Sarı, H. (2020). Evde kal döneminde uzaktan eğitim: Ölçme ve değerlendirmeyi neden karantinaya almamalıyız? *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 121-128.
- Sarı, T. ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975.
- Tuncer, M. ve Tuncer, M. (2007). Sanal eğitim-öğretim ve geleceği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 112-133.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, V. A. (2020, Haziran). *Üniversite öğrencilerinin pandemi dönemi aldıkları eğitime ilişkin görüşleri*. II. International Conference on Interdisciplinary Educational Reflections (ICIER2020) sunulan bildiri, Lefkoşa-KKTC. <https://icier2020.neu.edu.tr/wp-content/uploads/sites/38/2020/09/31/ICIER-2020-Proceeding-book-published-16.09.2020.pdf> adresinden erişilmiştir.

Extended Abstract

Introduction

Like many countries in the world, it was decided that education cannot continue in our country face to face, and firstly education was suspended at all education levels on 11 March 2020, and then face-to-face education has been replaced by distance education practices. The most basic form of distance education may be defined as an online and offline system where educators and students can take place at different times and places in a planned learning-teaching environment (Hark Soylemez, 2020, s.626) and actively benefit from information technologies and digital content (Ozdogan and Berkant, 2020). In our country, the Ministry of National Education commenced the FATİH (Movement to Increase Opportunities and Improve Technology) project in 2011 as a preparation for distance education applications. This project “is a project initiated for the more effective use of information technology tools in the lessons in a way that appeals to more sense organs in the learning-teaching process, in order to ensure equality of education and opportunity and to improve the technology in our schools” (MEB, 2021). Within the scope of the FATİH project, the Education Information Network (EBA) platform, which has been created with the aim of providing educational e-content, has been developed and presented to the service of our schools.

During the pandemic period, which brings difficulties for all stakeholders of the education process, education, and training activities are being pursued both with asynchronous content on EBA TV and through the ZOOM program over the EBA system online and synchronously, and education of our children and youth in this difficult process continues without interruption (Pinar and Donen Akgul, 2020). Although examples of successful implementations of online education applications have been seen, the unexpected development of the process has caused several problems and setbacks (Yildiz, 2020). Music education, which is an important area of educational activities, was conducted online like other courses in this process. When the research on the pandemic process was examined, there was no study on the perceptions and thoughts of music teachers regarding educational activities in this process. Nonetheless, it is thought that teachers' perceptions of the experience they have gained in this process will affect the course of their educational lives in the future.

This research prepared in this context was carried out in order to examine the thoughts and perceptions of music teachers for online educational environments during the pandemic period and to determine the appearance of the education they experienced during the online education process. In line with the problem sentence of "What are the thoughts and perceptions about the problems and opportunities experienced in the online education process from the eyes of music teachers?" the answers of the participants were sought according to the distribution of gender, technology, online education stakeholders, online learning-teaching process, activities for music lessons, new process learning skills, the concept of school in the new process and alternative solutions for education.

Method

This study, which aims to examine the thoughts and perceptions of music teachers about online education environments during the pandemic period, was carried out with the case study principles, which is one of the qualitative research designs. The working group of the study was determined by the maximum variation sampling method, one of the purposeful sampling methods. Semi-structured interview questions were prepared in order to collect the data of the research, and the data was collected through phone calls. In order to ensure the content validity of the study, the findings obtained were examined together with another researcher, and a consensus was reached by discussing the items on which there was a disagreement. In order to ensure reliability, the consensus calculated with the formula of Miles & Huberman (1994) ($\text{consensus}/(\text{consensus} + \text{disagreement}) \times 100$) was determined as 92%.

The analysis of the data was carried out with the content analysis method. While conducting content analysis, interviews were first transcribed and coded by giving numbers to each participant transcript. Then, all interviews were read one by one in detail many times. After the readings, the answers taken from all the interview transcripts for each question were grouped in accordance with the relevant question, interview transcripts divided into sections were conceptualized within the framework of the aim of the research and interview questions, and themes and sub-themes were divided into codes and tabulated when necessary. At the bottom of each table, the theme was supported and interpreted, including raw data from interview transcripts that make up the sub-themes and codes.

Result and Discussion

According to research results, the online education process of the pandemic period caused a number of problems compared to face-to-face training environments, as well as various opportunities. In terms of the problems experienced, in the online education process; all of the teachers have problems arising from synchronous errors in their lessons related to technological problems, and most of them state that they have problems with devices. A similar finding is also seen in Akyürek's (2020) study. Sari (2020) emphasized that domestic software and mobile

applications related to distance education must be developed and stated that if national studies were not carried out in this field, we would fall behind the whole world.

Moreover, there are problems originating from the infrastructure. This is highlighted in other studies as one of the factors that complicates online education (Balaman and Tiryaki 2021; Basaran, Dogan, Karaoglu, and Sahin, 2020). Most participants noted that there were problems accessing the devices. These comments made us think that teachers have been in trouble as much as students and parents in terms of technical equipment during the pandemic that has developed quite suddenly. It should also be noted that teachers are also parents. Teachers who lack equipment while teaching can also have children who need to take the course. A similar finding was found in Karadag and Yucel's (2020) studies conducted with undergraduate students, and it was found that a third of students did not have computers or tablets.

With regard to online education stakeholders, it has been determined that parents, students, and teachers think that they were caught unprepared for the online education process. As in the whole world, the pandemic has spread unexpectedly and at an unexpected speed in our country, and suddenly interruptions have begun to occur in all areas of life. Education has also taken its share from this situation, and in a short time, education was suspended in schools, and then the online education process through EBA and ZOOM programs has been commenced. In this context, the fact that this process is too sudden and unexpected can be seen as the reason why all stakeholders of education are caught unprepared for the process (Ozdogan and Berkant, 2020). Nevertheless, contrary to these findings of the study, it was noted that the participants in the study of Balaman and Tiryaki (2021) found our education system prepared for this sudden process. In the study of Balaman and Tiryaki (2021), teachers from various branches were interviewed and concluded. It may be said that the difference may be due to the fact that the teachers of the music lesson do not feel the need for technology support in the lessons since the music lesson is more of a practical lesson, and that technology support is more often used in theoretical subjects in other branches. Indeed, in the same study, it was stated that the attitudes of teachers towards distance education can vary according to their branches and that teachers of theoretical courses have more positive attitudes than teachers of practical courses.

In terms of opportunities, the online education process; it has been determined that teachers' technological skills have increased in terms of 21st-century learning-teaching skills. In this process, it was seen that teachers believe that their ability to integrate digital devices technically and pedagogically into education has improved. According to the data of interview transcripts, it can be interpreted that teachers think that in this process they have the opportunity to recognize technological and digital devices more and adapt them to education. It was determined that the working group adapted to the preparation of the online education process, was willing to receive training to incorporate technological innovations into education, and considered it necessary. Participants believe that online education will continue to take part in our lives even if the pandemic ends in the future. Participants also stated that the online education process reduces transportation costs, provides the flexibility of time, the richness of materials and offers the opportunity to avoid noise in lessons.

In line with all these results, it is recommended that the internet infrastructure should be strengthened in a way that will enable the online education processes to be carried out in a healthier way, the students and teachers in need be determined and device support be provided, internet access to students at all education levels that they can use in the education process, new programs that will enable strong e-learning environments be worked on, and in-service courses be organized for teachers on the regulation of technology and online education environments.